

систему та значною мірою скоротить видатки Державного бюджету України.

Отже, перегляд обсягу і складу соціальних стандартів є обґрунтованою необхідністю сьогодення. Основою ефективного реформування системи фінансування соціальної сфери в Україні є усвідомлення того, що такі видатки – це основна довгострокова інвестиція в розвиток країни. Реалізація будь-якого соціального заходу, проекту чи виплат призводить в кінцевому випадку у довгостроковій перспективі до зростання купівельної спроможності населення, що є підґрунтям її процвітання.

Література:

1. Павлюк К. В., Шапоренко О. О. Підвищення ефективності видатків державного бюджету в умовах реформ. *Наукові праці НДФІ*. 2016. №4. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_16_04_015_uk.pdf (дата звернення: 03.04.2019)
2. Оцінка ефективності та шляхи оптимізації державних видатків в Україні. Аналітична записка. Центр економічної стратегії. URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Public-Finance_Research.pdf (дата звернення: 03.04.2019)
3. Підлипна Р. П. Аналіз видатків на соціальну сферу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. №6. С. 222 – 228.
4. Пріхно І. М. Механізми фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 1. С. 105 – 108.

Царук Олександр Олександрович

ст. гр. Ф-41, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Круп'як І.Й.

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ КРАЇНИ

Державний борг є важливою складовою фінансової системи. Він виступає дієвим інструментом макроекономічного регулювання, забезпечення додатковими ресурсами, а також засобом реалізації економічної стратегії держави. Однак проблемами управління та обслуговування державного боргу в Україні є: великий його обсяг та постійне зростання; недосконала законодавча база; нерегульований механізм реструктуризації боргу та обслуговування в співвідношенні до реальних макроекономічних показників соціально-економічного розвитку країни [3]. Відтак забезпечення ефективної системи управління борговою

безпекою держави, що є умовою стабільності її фінансової системи, особливо актуальне на сучасному етапі розвитку.

В умовах трансформації сучасних економічних процесів державний борг України сформувався і продовжує зростати під впливом певних факторів, в основі яких є соціально-економічна, політична кризи; криза державних фінансів і грошово-кредитної системи; послаблення фінансової стійкості і рівноваги; дефіцити торговельного і платіжного балансів; хронічний дефіцит державного бюджету тощо. Все це призводить до недоотримання відповідного обсягу валового внутрішнього продукту, обсягів фінансових ресурсів на макро- і мікрорівнях, зростання інфляції, збільшення дефіциту державного бюджету, погіршення добробуту громадян.

Управління державним боргом та його обслуговування є одним із пріоритетних завдань фінансової політики держави, важливою умовою стабільності її фінансової системи та безпеки. Ефективне управління боргом на всіх його етапах дозволить уникнути кризових боргових ситуацій та перевантаження видаткової частини державного бюджету в розрізі витрат на обслуговування державного боргу, сприятиме забезпеченню стабілізації соціально-економічної ситуації та розвитку економіки України. Зменшення боргу держави означає зменшення залежності від кредиторів, що у свою чергу означає зростання не лише економічної, але і політичної незалежності країни. Підвищення ролі боргової безпеки у загальній фінансовій стабільності країни потребує вдосконалення боргової політики в Україні, яка вимагає реалізації комплексу заходів, спрямованих на коригування правового забезпечення, а також організації розробки та реалізації управлінських рішень [3].

Поточна економічна ситуація в Україні характеризується значним зростанням боргового навантаження, що значно гальмує економічний розвиток країни. При цьому виконання зовнішньоборгових зобов'язань призводить до вилучення значної частки фінансових ресурсів держави зі сфер нагромадження та внутрішнього споживання, що пригнічує виробництво й сукупний попит, сприяє неплатоспроможності країни, знижує її інвестиційну привабливість[2].

Державний борг України в останні роки характеризувався значним бюджетним ризиком та ризиками, пов'язаними з управлінням боргом. Рівні валютного ризику та ризику ліквідності оцінюються як помірні, а відсотковий ризик та ризик рефінансування були значно знижені у результаті здійснення операцій з активного управління державним боргом та оцінюються як невисокі (з тенденцією до зниження).

Із урахуванням іноземного досвіду найбільш дієвим засобом зменшення розміру та зміни структури державного боргу є реструктуризація, щодо якої доцільно здійснити наступні заходи:

– запропонувати кредиторам можливість негайного погашення деякої частини боргу, наприклад, до 10-15% його номінальної суми. За цих умов, кредитори погоджуються на списання номінальної суми боргу;

– здійснити операцію із зворотного викупу облігацій після проведення реструктуризації;

– посилити взаємодію України з іншими міжнародними фінансовими інститутами та урядами країн для формування потоку іноземних інвестицій, перезапуску економіки та збільшення доходів бюджету;

– активізувати структурні реформи у секторі загальнодержавного управління, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних коштів, переходу від пасивного залучення коштів на фінансування дефіциту бюджету до системного управління боргом. Запровадження в бюджетній сфері середньострокове бюджетне планування;

– посилити прозорість державних фінансів за рахунок введення паралельного обліку операцій та боргових зобов'язань установ, дефіциту бюджету за касовим методом та методом нарахувань для сектора загальнодержавного управління, законодавчого уточнення сутності видів та обліку квазіфіскальних операцій, що здійснюються в цьому секторі;

– вдосконалити механізм надання державних гарантій в Україні шляхом встановлення верхньої межі відповідальності Уряду при настанні гарантійного випадку та кількісних обмежень їх обсягу.

– підвищити рівень координації у сфері боргової безпеки між Урядом, Національним банком України, Міністерством фінансів України, Державною службою фінансового моніторингу України [3].

Після реструктуризації боргу та досягнення мінімального його розміру економіка держави потребує забезпечення стабільного розвитку держави шляхом: запровадження жорсткого режиму економії щодо витрачання бюджетних коштів; визначення доцільності фінансування деяких соціальних витрат; зменшення обсягів фінансових запозичень для покриття дефіциту державного бюджету; оптимізації структури державного боргу з огляду на зміни в економічному середовищі з урахуванням майбутніх валютних ризиків; удосконалення інструментів залучення до інвестиційної сфери особистих накопичень населення; оптимізація рівня податкових вилучень до бюджету; уведення єдиної системи обліку зобов'язань держави; запровадження системи моніторингу боргової безпеки, суть якої полягає у ідентифікації ризиків, що загрожують борговій безпеці та факторів, що визначають загострення цих ризиків, або ж можуть пом'якшити їх вплив на стан боргової безпеки; розробки та законодавчого затвердження боргової стратегії держави.

Вищезазначені заходи свідчать про складність механізму управління державним боргом і необхідність забезпечення його ефективності. Це

потребує врахування значної кількості чинників, якісного контролю та постійного моніторингу й обліку не лише розмірів державного боргу, а й результативності кредитних проектів, боргових інструментів і відповідних видатків бюджетів.

Отже, оптимізація боргової політики України потребує розробки та впровадження цілісної стратегії, яка поєднуватиме завдання удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення боргової політики, коротко- та середньострокові орієнтири управління державним боргом, інструменти радикального підвищення ефективності інвестиційної складової бюджетних видатків та стратегічні завдання переорієнтації боргової політики, зменшення боргового тягаря та розвитку альтернативних, непозичкових інструментів фінансування бюджетних видатків. Саме тому, необхідним є комплексне вирішення проблеми впливу боргової безпеки України для запобігання можливим загрозам її фінансової безпеки та створення дієвої системи управління державним боргом.

Література:

1. Баранецька О.В. Проблеми забезпечення боргової безпеки України. Ефективна економіка. 2017. №7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5698>
2. Круп'як І. Й., Круп'як Л.Б. Зовнішня заборгованість держави в умовах економічних перетворень. Економіка. Управління. Інновації. 2015. №1 (13). URL: [file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%20%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%83/eui_2015_1_20%20\(8\).pdf](file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%20%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%83/eui_2015_1_20%20(8).pdf)
3. Сальникова Т.В. Державний борг України: оцінка та напрями підвищення ефективності управління. URL: www.oaji.net/articles/2017/1900-152546353.pdf

Цвігун Неля Миколаївна,
ст. гр. Ф – 31, ТНЕУ

Науковий керівник – к. е. н., доцент Дем'янюк А. В.

ФІНАНСОВІ КОЕФІЦІЄНТИ ЯК ІНДИКАТОРИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Підприємство є самостійним суб'єктом господарювання, який може створюватись як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності[1]. За своєю організаційною формою підприємства поділяються на приватні, державні, комунальні та змішані